

Výročná správa za rok 2022

Zhrnutie

Vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti

Európska chemická agentúra nenesie zodpovednosť za spôsob využitia informácií uvedených v tomto dokumente.

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky o Európskej únii.

Bezplatné telefónne číslo (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Niektorí operátori mobilných sietí neumožňujú prístup k číslam začínajúcim sa 00 800 alebo takéto hovory spoplatňujú.

Viac informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete (<http://europa.eu>).

Výročná správa za rok 2022 – zhrnutie

Referenčné číslo: ECHA-23-B-01-SK

ISBN: 978-92-9468-273-4

Kat. číslo: ED-09-23-165-SK-N

DOI: 10.2823/597

Dátum vydania: apríl 2023

Jazyk: SK

© Európska chemická agentúra, 2023

Obálka © Európska chemická agentúra

Ak máte otázky alebo pripomienky týkajúce sa tohto dokumentu, pošlite ich prostredníctvom formulára žiadosti o informácie (s uvedením referenčného čísla a dátumu vydania). Formulár žiadosti o informácie sa nachádza na stránke agentúry ECHA s kontaktmi: <http://echa.europa.eu/contact>

Európska chemická agentúra

P.O. Box 400, FI-00121 Helsinki, Fínsko

Zhrnutie

Toto zhrnutie poskytuje prehľad našich úspechov v roku 2022 a výziev, ktorým sme v tomto roku čelili. Sú v ňom zhrnuté informácie uvedené v správe, ktorej štruktúra zodpovedá činnostiam, ako sú vymedzené v našom programovom dokumente na roky 2022 – 2025¹. Poukazuje na prínos našej práce vo vzťahu k prioritám Európskej únie (EÚ) a informuje o niektorých z našich kľúčových výstupov v roku 2022.

V roku 2022 sme pokračovali v úsilí o plnenie našich strategických cieľov a vykonávanie plánovaných činností opísaných v našom pracovnom programe.

Dosiahli sme významný pokrok v identifikácii látok vzbudzujúcich obavy, ktoré si vyžadujú prijatie regulačných opatrení, a posúdili sme približne 2 000 látok v 61 skupinách. V rámci integrovanej regulačnej stratégie sa do konca roka 2022 posúdilo celkovo približne 75 % látok zaregistrovaných v množstve nad 100 ton, čo znamená, že ešte stále treba posúdiť približne 1 000 z týchto veľkotonážnych látok.

Vďaka tejto práci sme mohli zamerať naše kontroly súladu na látky, v prípade ktorých by generovanie údajov malo najväčší vplyv. Tento rok sa nám opäť podarilo prekročiť náš ročný cieľ, ktorým bolo vykonať 300 kontrol.

Päť látok bolo identifikovaných ako látky vzbudzujúce veľmi veľké obavy a boli zaradené do zoznamu kandidátskych látok, čím sa celkový počet položiek v zozname kandidátskych látok zvýšil na 224². V dôsledku toho musia teraz dodávatelia informovať o ich bezpečnom používaní, reagovať na požiadavky spotrebiteľov a oznámiť agentúre ECHA, ak ich výrobky obsahujú niektorú z týchto látok.

Takisto sme vydali odporúčanie, aby osem látok zo zoznamu kandidátskych látok spĺňalo kritériá prioritizácie, a tým sa na ne vzťahovali požiadavky na autorizáciu. Ak by sa Komisia rozhodla zaradiť uvedené látky do autorizáčného zoznamu, spoločnosti budú musieť požiadať o autorizáciu, aby mohli tieto látky ďalej používať.

Bolo doručených 50 žiadostí o autorizáciu a tiež správy o preskúmaní pre 66 použití. Náš výbor pre hodnotenie rizík (RAC) a výbor pre sociálno-ekonomickú analýzu (SEAC) prijali 36 stanovísk, ktoré boli zaslané Európskej komisii na prijatie rozhodnutia.

V nadväznosti na jedno z opatrení stratégie s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti Európska komisia uverejnila plán obmedzení, ktorý zahŕňa prebiehajúce a budúce činnosti týkajúce sa obmedzení podľa nariadenia REACH. Agentúra ECHA sa aktívne podieľala na príprave tohto plánu, poskytovala vstupné informácie o plánovaných činnostiach, ktoré sa týkajú obmedzení a navrhovala skupiny látok, ktoré mali byť na základe regulačných potrieb zahrnuté. Plán poskytuje všetkým zainteresovaným stranám predstavu o prebiehajúcej a budúcej práci v oblasti obmedzení EÚ a naše skupinové hodnotenia sú aj naďalej podkladom pre túto prácu.

V priebehu roku 2022 bolo postupne predložených šesť návrhov na obmedzenia vrátane celoeurópskeho obmedzenia perfluóralkylových a polyfluóralkylových látok (PFAS) v hasiacich penách. Ak bude obmedzenie prijaté, mohlo by v priebehu 30 rokov znížiť emisie o viac ako 13 000 ton. Okrem toho na začiatku roka 2023 päť európskych krajín predložilo samostatný

¹ https://echa.europa.eu/documents/10162/11209549/mb_39_2021_pid_2022-2025_en.pdf

² V januári 2023 bolo pridaných ďalších deväť látok. V súčasnosti je teda v zozname kandidátskych látok zaradených 233 položiek.

návrh na obmedzenie látok PFAS v iných žiadostiach.

Výbory RAC a SEAC prijali štyri stanoviská k návrhom na obmedzenia, v ktorých podporili obmedzenia týkajúce sa olova v strelive určenom na lov, na strelbu vo vonkajších priestoroch a rybolov, polycyklických aromatických uhľovodíkov v hlinených terčoch, 2,4-dinitrotoluénu a spomaľovača horenia Dechloran Plus.

Výbor RAC prijal aj 40 stanovísk, v ktorých sa odporúča harmonizovaná klasifikácia a označovanie látok. Po rozsiahlom preskúmaní vedeckých dôkazov výbor opätovne potvrdil, že neexistuje žiadne odôvodnenie na klasifikáciu glyfozátu ako látky, ktorá spôsobuje rakovinu, mutagenitu, reprodukčnú toxicitu alebo toxicitu pre špecifický cieľový orgán. Preto i naďalej platí, že glyfozát je v súčasnosti klasifikovaný ako toxický pre vodné organizmy a schopný spôsobiť vážne poškodenie očí.

Výbor pre biocídne výrobky (BPC) prijal 19 stanovísk týkajúcich sa schválenia a obnovenia schválenia účinných látok, zatiaľ čo v prípade autorizácií Únie pozitívny trend pokračoval a v roku 2022 bolo prijatých 22 stanovísk v porovnaní s 15 stanoviskami v roku 2021. Výbor vykonal a schválil porovnávacie posúdenie rodenticídov a vypracoval prvé usmernenia k analýze alternatív.

Preskúmal sa náš prístup k presadzovaniu alternatív k testovaniu na zvieratách a podnikli sa kroky na zvýšenie účinnosti a viditeľnosti nášho úsilia pri podpore využívania alternatívnych metód, ktoré sú vhodné na regulačné účely. Na dosiahnutie tohto cieľa naďalej investujeme do našich vedeckých a technických kompetencií vrátane správy údajov a nástrojov, ktoré podporujú hodnotenie chemických látok, ako je súbor nástrojov OECD QSAR. Spolupracujeme aj s Európskou komisiou a ďalšími zainteresovanými stranami a naším cieľom je pomáhať Komisii pri vypracúvaní plánu na úplné nahradenie testovania chemických látok na zvieratách.

Vďaka našim vedeckým a regulačným odborným znalostiam, databázam, digitálnym nástrojom a praktickým skúsenostiam s reguláciou chemických látok sme v roku 2022 prispievali aj k stratégii Európskej komisie s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti. Naša podpora sa opiera o tri hlavné piliere:

- Poskytovanie technickej a vedeckej expertízy pri revízii nariadení REACH a CLP Európskou komisiou na základe našich viac ako desaťročných skúseností s implementáciou týchto nariadení.
- Poskytovanie vstupných informácií na uľahčenie uplatňovania zásady „jedna látka, jedno hodnotenie“, najmä pokiaľ ide o možné prerozdelenie úloh agentúram a budúcu dátovú platformu EÚ.
- Poskytovanie poradenstva Európskej komisii v súvislosti s jej návrhom základného nariadenia agentúry ECHA.

Spolupráca s našimi partnermi a sesterskými agentúrami sa v roku 2022 prehĺbila. Aktívne sme sa zapojili do iniciatív v rámci Partnerstva pre posudzovanie rizík spojených s chemikáliami (PARC), čo je celoeurópsky výskumný a inovačný program zameraný na vývoj novej generácie hodnotenia chemického rizika na ochranu zdravia a životného prostredia. Naším cieľom je maximalizovať synergie a riadiť vedecký vývoj, ktorý je lepšie zameraný na potreby v oblasti regulácie. Naša práca v oblasti zoskupovania bisfenolov napríklad prispieva k projektu PARC týkajúceho sa alternatív bisfenolu.

Úzko spolupracujeme s regulačnými orgánmi vrátane Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) a naším cieľom je posúdiť bezpečnosť látok a vypracovať jednotné stanoviská naprieč regulačnými rámcami, a to aj v oblastiach, ako sú biocídy a pesticídy, materiály prichádzajúce do styku s potravinami a požiadavky na pitnú vodu. Okrem toho sme nadviazali partnerstvo s Európskou environmentálnou agentúrou (EEA) s cieľom vytvoriť spoločný rámec ukazovateľov,

ktorý uľahčí sledovanie pokroku a vplyvu implementácie stratégie s názvom Chemikálie – stratégia udržateľnosti a využiť pritom výhody našich spoločných odborných znalostí v oblasti IT a komunikácie.

V roku 2022 sa uskutočnili významné zmeny na úrovni vyššieho aj stredného manažmentu. Vďaka zavedeniu prísnych politík riadenia a systémov kvality sme boli dobre pripravení bezproblémovo realizovať zmeny a zabezpečiť, aby sa zamestnanci dokázali novému vedeniu rýchlo prispôbiť. Privítali sme aj našu novú výkonnú riaditeľku *Dr. Sharon McGuinness*, ktorá sa k nám nastúpila koncom roka. Vďaka týmto zmenám v radoch vedúcich pracovníkov sme pripravení na to, aby sme teraz a aj v budúcnosti mohli naďalej plniť naše právne mandáty.

Po vypuknutí pandémie sme definovali a zaviedli nový hybridný pracovný model pre našich zamestnancov a orgány agentúry ECHA v súlade s pravidlami Európskej komisie. Tento model ponúka výhody a flexibilitu práce na diaľku s pravidelnou prítomnosťou v kancelárii.

Napriek tomu, že sme v tomto roku dosiahli mnoho úspechov, čelili sme aj viacerým výzvam.

Jedným z hlavných problémov je neefektívnosť systému autorizácie, čo je problém, ktorý sme identifikovali už v roku 2021 v našej *Správe o uplatňovaní nariadení REACH a CLP*³. Očakáva sa, že nárast počtu žiadostí o autorizáciu, ktorý sme zaznamenali v roku 2022, najmä v súvislosti s šesťmocným chrómom, bude v roku 2023 pokračovať. To presahuje kapacitu našich vedeckých výborov vydávať stanoviská a nedostatok skúsených členov túto situáciu ešte zhoršuje. Je totiž čoraz ťažšie nájsť spravodajcov, ktorí by pripravili stanoviská vhodné na daný účel.

Nízky počet návrhov hodnotiacich správ o biocídnych účinných látkach predložených členskými štátmi predstavuje ďalšiu výzvu. Táto skutočnosť nepriaznivo ovplyvňuje dokončenie hodnotenia všetkých existujúcich účinných látok do konca roka 2024, ako sa to vyžaduje v nariadení o biocídnych výrobkoch. V súlade s akčným plánom pre účinné látky agentúra ECHA v uplynulých rokoch vyvíja úsilie zamerané na podporu členských štátov, aby v spojitosti s tým dosiahli ďalší pokrok, a bude tak robiť aj naďalej.

Ďalšia výzva by sa v budúcnosti mohla objaviť aj v súvislosti s tým, ak by politika týkajúca sa zásady „jedna látka – jedno hodnotenie“ uložila agentúram povinnosť, aby v plnej miere zosúladiť stanoviská rôznych vedeckých výborov bez toho, aby najprv došlo k zosúladieniu regulačného kontextu. Pokiaľ budú nariadenia obsahovať rôzne požiadavky, odkazovať na rôzne usmernenia alebo klásť rôzne otázky rôznym skupinám vedeckých expertov s odlišnými časovými lehotami, konečné výsledky nebude možné v plnej miere zosúladiť.

V priebehu roka sa vyskytli aj nedostatky v šírení informácií o chemických látkach v radoch verejnosti, keď informácie o chemických látkach neboli vždy dostupné na našom webovom sídle. Spolu so zainteresovanými stranami sme realizovali dôkladnú štúdiu a dosiahli sme solídny pokrok pri budovaní nového systému, ktorý by uľahčil dostupnosť údajov o chemických látkach, ich vlastnostiach a regulačnom stave. Vďaka dlhodobému riešeniu sa zlepšil tok informácií smerom k zúčastneným stranám a pomôže nám poskytovať transparentné, aktuálne a dostupné údaje o chemických látkach.

Hybridný pracovný model, ktorý sme zaviedli, nám umožní čeliť výzvam pri zachovaní efektivity, spolupráce a pripojení zamestnancov vo vzťahu k plneniu poslania agentúry ECHA. Sme si vedomí, že je dôležité riešiť všetky nedostatky tohto modelu, aby sme mohli zaistiť, že si budeme schopní udržať a prilákať najtalentovanejších ľudí, ktorí našu prácu podporia.

A napokon kybernetická bezpečnosť sa takisto stáva pre nás čoraz dôležitejšou oblasťou záujmu.

3 https://echa.europa.eu/documents/10162/17226/operation_reach_clp_2021_en.pdf

Napriek vyššej miere škodlivých činností a nedávnej eskalácii geopolitickej krízy zvýšenie investícií v tejto oblasti prispelo k tomu, že úroveň nášho zabezpečenia je naďalej porovnateľná s predchádzajúcimi rokmi a nedošlo k žiadnym závažným incidentom. Vypracovali sme dlhodobý plán na zachovanie poskytovania vysokokvalitných služieb našich IT operácií a na riešenie budúcich výziev v tejto oblasti.

Agentúra v skratke

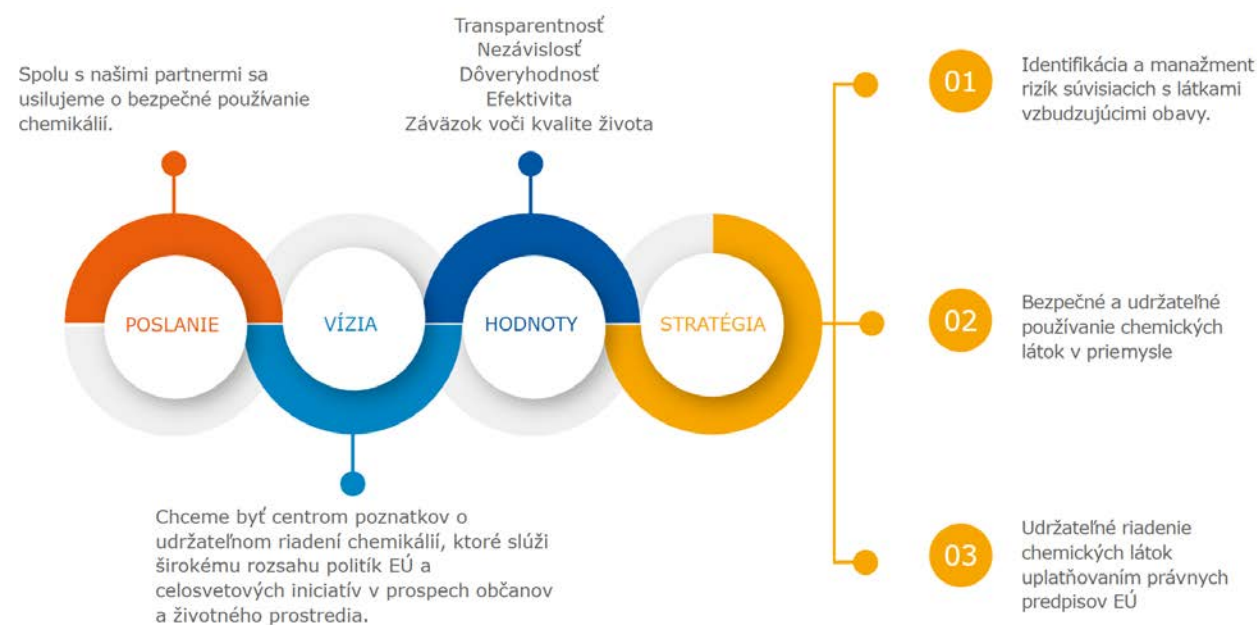
S cieľom naďalej primerane a účinne slúžiť Európskej únii si agentúra ECHA vytýčila tri strategické priority. Vychádzajú pritom z úlohy agentúry ECHA, stavajú na jej kompetenciách a dosiahnutom vplyvu, uznávajú ústredný význam právnych predpisov, ktoré agentúra ECHA v regulačnom systéme EÚ uplatňuje, a pokúšajú sa predvídať budúce výzvy.

V súlade so strategickým plánom na roky 2019 – 2023 využije agentúra ECHA spolu so svojimi partnermi svoje kompetencie a komplexné znalosti o chemických látkach na trhu EÚ, aby identifikovala skupiny látok vzbudzujúcich obavy a pomohla tak Európskej komisii určiť, ktoré regulačné opatrenia sú potrebné, ako aj prijať potrebné opatrenia podľa nariadení REACH, BPR, CLP, POP alebo podľa iných príslušných právnych predpisov (strategická priorita 1).

Základom pre strategickú prioritu 2 sú poznatky získané v rámci strategickkej priority 1. Využíva legislatívne povinnosti priemyslu stanovené v nariadeniach REACH, CLP, BPR, PIC, WFD a DWD a mandát agentúry ECHA v týchto nariadeniach. Zameriava sa na zlepšenie znalostí a kapacít priemyslu, aby mohol prijať opatrenia skôr, ako tak urobí agentúra ECHA alebo iné regulačné orgány.

Napokon, v rámci strategickkej priority 3 sa využívajú údaje a skúsenosti, ktoré sa získali pri vykonávaní mandátu agentúry ECHA v záujme zlepšenia konzistentnosti a integrácie v rámci regulačného systému EÚ pre chemické látky v kontexte medzinárodného úsilia v oblasti manažmentu chemických látok.

Vykonávaním svojho strategického plánu, priorít a ročného pracovného programu agentúra ECHA prispieva k plneniu cieľov Európskej zelenej dohody, ako aj k ďalšiemu rozvoju politík prostredníctvom vedeckého a regulačného poradenstva v rámci požiadaviek Európskej komisie a v súlade so stratégiou Chemikálie – stratégia udržateľnosti.

V ročnom pracovnom programe agentúry ECHA je strategický plán a viacročný pracovný program premietnutý v konkrétnych opatreniach a výstupoch, ktoré sú štruktúrované podľa hlavných činností agentúry. V nasledujúcom oddiele sa poukazuje na hlavné úspechy dosiahnuté v roku 2022.

EURÓPSKA CHEMICKÁ AGENTÚRA
P.O. BOX 400, FI-00121 HELSINKI, FÍNSKO ECHA.EUROPA.EU